

GRADITELJI MIRA U SVIJETU NASILJA – MEĐURELIGIJSKI DIJALOG

1. UVOD

Ako je prisutnost u svijetu imperativ za sve vjernike laike, toliko više je to za nas, svjetovne franjevence, odgovornost da prednjačimo kao graditelji mira u svijetu, imajući u vidu karizmu koju je živio sveti Franjo, a čiji bismo htjeli biti baštinici. Biti graditeljima bratskijega svijeta, štoviše sveopćega bratstva, jest naš ideal koji, premda ga čak i pojedinci u samoj Crkvi ponekad dovode u pitanje, nema alternative. Poslanje je to koje nam je povjerila Crkva, kao što stoji u našem Pravilu (usp. čl. 14 i 19), no moramo ga ostvariti „zajedno sa svim ljudima dobre volje“ (Pravilo, 14) te u suradnji „s pokretima koji promiču prijateljstvo među ljudima“ (Konst. 18). Nema sumnje, danas i nadalje gledamo kao svjedoci kako čovječanstvo krvari, ranjavano otvorenom mržnjom i ludošću ratovanja, dok mu prijete terorizam i nastavak utrke u nuklearnom naoružanju. Dovoljno je skrenuti pogled na Siriju ili pak na Srednjoafričku Republiku, koje upravo proživljavaju pakao. Uostalom, i na primjeru Hrvatske, Bosne i Hercegovine ili daleke Ruande, vidimo da bolne posljedice ratova iz 90-ih očito ne mogu nestati preko noći. Uglavnom, iz iskustva nam je jasno da mir ne nastupa samim time što oružje utihne kao i to da mira ne će biti sve dok ga se ne utemelji na četirima stupovima : istine, pravde, ljubavi i slobode (usp. *Pacem in terris* 163).

K tome, osim oblika nasilja koje je ponekad tobože motivirano ljubavlju prema vjeri te se provodi u ime vjere, papa emeritus Benedikt XVI. uviđa jednu drugu tipologiju novih oblika nasilja. Ono je u ovom slučaju okrenuto protiv religije te smjera tome da „potiho, pa time i opasnije“ ograniči prostor slobode, da izmijeni duhovno ozračje tako da više ne bude mjesta za Boga. Taj oblik nasilja ne očituje se putem oružja, nego je posrijedi „obožavanje novca, imanja i moći“ koje „se pokazuje kao protureligija u kojoj više nije bitan čovjek, već samo osobni interes“.

Svijet je dakle prepun primjera odsutnosti mira. Kako onda pomoći da dar mira, koji je ustvari „punina života“, što ga Bog daruje, dospije do ljudi, *miljenika njegovih*? To je zasigurno teška zadaća jer nam je za to ustvari potrebno „svjedočanstvo nenaoružanih proroka, koji su, nažalost, predmet izrugivanja u svakom dobu“.

2. SVETI FRANJO – NENAORUŽANI PROROK

No nije li upravo sveti Franjo onaj koji savršeno odgovara liku takvoga proroka? Na početku svoga puta obraćenja valjalo mu se odreći slave vojničke karijere kako bi otkrio ljepotu jednostavnoga života u službi našega Gospodina Isusa Krista. Zatim, prema onome što čitamo u *Životopisu* Toma Čelanski nalazimo ga pred poganimom, saracenskim sultanom. Izvrnut uvredama, udarcima i prijetnjama, Franjo „se nije prestrašio“ (1Čel 57). Unatoč počastima i svjetovnim darovima kojima ga sultan nastoji odvratiti od njegove namjere da živi prema evanđelju Isusa Krista, Franjo ostaje odlučan, nepokolebljiv, čime sultan biva zadivljen pa ga odlučuje saslušati „kao čovjeka kojemu nema slična“. Ovdje treba istaknuti dva vida Franjinog nastupa pred sultanom. Najprije to da slijedi primjer svoga Učitelja izbjegavajući osvetu pa na udarce i pogrde uzvraća blagošću. Kao drugo, odlučan za Krista, izvan koga nema istine, ne sklapa kompromis sa svijetom. Upravo njegova autentičnost pobuđuje znatiželju Malika al-Kamila i pomaže mu u uspostavljanju dijaloga. Što je ustvari nagnalo svetoga Franju da pođe ususret „nevjericima“? S obzirom na to kakav jest, jer se dao oblikovati po mjeri ljubavi raspetoga Krista, Franjo ne može ostati ravnodušan prema ikojem čovjeku. Nastoji oko općeg dobra, oko spasenja svijeta. Ako i ne možemo uvijek ljudima kao posrednici donijeti spasenje, možemo se barem založiti oko „stvaranja dostojnih uvjeta života“ za sve, i raditi „za slobodu svakog naroda“ (usp. Generalne konstitucije, čl. 18).

3. HODOČASNICI ISTINE, HODOČASNICI MIRA – OKUPLJENI U ASIZU

U potrazi za konkretnim primjerima zalaganja za mir koji bi nam danas mogli poslužiti kao orijentiri (vidi biografiju Giorgia La Pire u siječanjskoj temi ovog formativnog ciklusa), dovoljno nam se zaustaviti na jedinstvenom događaju koji se zbio u Asizu 27. listopada 1986. Naravno, s obzirom na nasljeđe svetoga Franje, mirotvorca, Asiz je bio logičan odabir i idealno mjesto događanja tog povijesnog susreta. O tom događaju kardinal Roger Etchegaray zapisao je lijepo svjedočanstvo: „Kad se, nakon tmurnog jutra na asiškom nebu pojavila duga, vjerski poglavari okupljeni zahvaljujući proročkoj odvažnosti jednoga od njih, Ivana Pavla II., vidjeli su u njoj žurni poziv na bratski život: nitko nije mogao sumnjati u to da je molitva dozvala taj vidljivi znak saveza između Boga i Noinog potomstva.“ Bilo je ondje 70 predstavnika najvažnijih svjetskih religija potaknutih željom da „budu zajedno kako bi molili, ali ne da bi molili zajedno“ s ciljem da „posvjedoče pred

svijetom (...) o transcendentnoj naravi mira“, prema riječima blaženoga Pape. Tako je ustvari odjelotvorena misao koja je službeno bila sažeta u Deklaraciji *Nostra Aetate* Drugog vatikanskog koncila. Ta je deklaracija, osuđivši svaku vrstu diskriminacije, pozvala na sveopće bratstvo i zapovijed ljubavi (1Iv 4,8). Iskustvo otajstvenog jedinstva ljudske obitelji, spašene Isusovom žrtvom, prisutno u tom pokretu što će ga on prozvati „Duhom Asiza“, navest će blaženog papu Ivana Pavla II. na zaključak: „Razlike su manje važan čimbenik u odnosu na jedinstvo koje je, naprotiv, korjenito, fundamentalno i presudno“. U njegovom govoru u Asizu, pojam moralne savjesti našao je središnje mjesto jer nam je ona svima zajednička te nam „nalaže da poštujemo, štitimo i promičemo ljudski život, od majčine utrobe do smrtne postelje“ kao i da „nadiđemo sebičnost, pohlepu i osvetnički duh“. U njegovoj antropologiji upravo „savjest sve nas uči da tražimo istinu, da sve osobe i sve narode ljubimo i njima služimo pa da tako stvaramo mir“.

4. PLODOVI DUHA ASIZA

Dvadeset pet godina kasnije, 27. listopada 2011., predstavnici vjerskih zajednica, no ovaj put i s predstavnicima onih koji nisu vjernici, ponovno su se okupili na istome mjestu na poziv pape Benedikta XVI. U toj gesti možemo iščitati gorući poziv, o kojem se često govori pod nazivom *nove evangelizacije*, da podemo ususret svima onima koji su u potrazi za istinom i spremni postati graditeljima bratskijega svijeta. To je poziv da s njima uspostavimo iskreni i bratski dijalog. Također valja reći da je plodova sjemena posijanog na susretu u Asizu 1986. danas bezbroj. Posvuda u svijetu franjevci priređuju godišnje susrete u duhu Asiza, a ponekad su to iznimne prigode za susret i dijalog onih koji u njima sudjeluju. Srećom, poznanstva proizašla iz tih susreta ponekad se produbljuju do te mjere da omogućuju zajednički nastup i djelovanje u društvenom životu u korist općega dobra. Stoga ne čudi da i u Hrvatskoj, na primjer, katolici, muslimani i pravoslavni zajedno podižu glas za očuvanje vode kao javnoga dobra i dara Božjega ili pak protiv nametanja rodne ideologije kroz školski sustav. Nedavna događanja s referendumskom inicijativom *U ime* obitelji obilježila je i podrška svih većih vjerskih zajednica u Hrvatskoj.

5. SVJETSKI DANI MIRA

„*Svjetski dani mira su osobito intenzivna slavlja prozbu molitve za mir i zauzimanja u izgradnji svijeta mira. Papa Pavao VI. utemeljio ih je radi toga »da se mislima i nakanama mira posveti posebno slavlje prvoga dana građanske godine«. Papine poruke za tu godišnju prigodu bogati su izvor za podanašnje i razvoj socijalnog nauka* te pokazuju stalno pastoralno djelovanje Crkve u prilog mira (...)“. Zahvaljujući svjetskim danima mira danas raspoložemo velikim nizom poruka koje nesumnjivo zavrjeđuju da ih u svojim bratstvima proučavamo i provodimo u djelo.

6. PITANJA ZA PROMIŠLJANJE I RAZGOVOR U BRATSTVIMA:

- 1) Pouzdajem li se u „nazočnost božanske klice“ u bratu, odnosno sestri, iz moga bratstva, s kime možda ne razgovaram, te u „preobražajnu moć ljubavi i opraštanja“ (usp. Pravilo, čl. 19)?
- 2) Kako bismo doprinijeli miru i općem dobru, mi kršćani smo pozvani na suradnju (na to smo se obvezali zavjetujući se na život po našem Pravilu i Generalnim konstitucijama) „sa svim ljudima dobre volje“ te „s pokretima koji promiču prijateljstvo među ljudima“. Koji su to konkretni *ljudi* i konkretni *pokreti* u našem okruženju: a) unutar Franjevačke obitelji; b) unutar Katoličke crkve; c) u drugim kršćanskim crkvama i crkvenim zajednicama; d) u drugim vjerskim zajednicama; e) među ateistima i agnosticima?
- 3) Prigodom čuvenog susreta u Asizu 1986., blaženi papa Ivan Pavao II. izjavio je: „Iako je molitva sama po sebi djelovanje, to nas ne oslobađa obveze da radimo na miru.“ Mogu li naša slavlja u duhu Asiza otići i korak dalje od molitve? Kakav ćemo mi doprinos dati stvaranju uvjeta dostojanstvenog života za naše bližnje?
- 4) Kako možemo voditi dijalog s drugim, drugačijim od nas, a da pritom ostanemo vjerni Kristu, koji je Istina (usp. Iv 14,6), i učiteljstvu naše Katoličke crkve, po primjeru svetoga Franje koji nije ulazio u kompromise sa svijetom?
- 5) Suosjećamo li kao bratstvo s ljudima koji pate zbog ratnih stradanja? Što je s našom braćom u Siriji, Srednjoafričkoj Republici...?